CENTRUM PRO DĚTSKÝ SLUCH TAMTAM, O. P. S.: RODINY NÁS NEJVÍCE POTŘEBUJÍ V PRVNÍM ROCE

Mgr. Markéta Zatloukalová
Rehabilitační ústav Kladruby, Kladruby 30, 257 62 Kladruby u Vlašimi
marketa.zatloukalova@rehabilitace.cz

Mgr. Markéta Zatloukalová

Mgr. Martina Péčová

Martina Péčová vystudovala na Karlově univerzitě v Praze obor speciální pedagogika se zaměřením na logopedii a výchovu a vzdělávání obtížně vychovatelných dětí. Pracuje v obecně prospěšné společnosti Centrum pro dětský sluch Tamtam jako vedoucí sociální služby Raná péče Čechy, na jejíž koncepci se spolupodílela. Spolupracuje také s dalšími odborníky v profesní organizaci Asociace rané péče ČR.

Mgr. Anna Kučerová, Ph.D.

Anna Kučerová vystudovala na Univerzitě Palackého v Olomouci obor speciální pedagogika se zaměřením na výchovu a vzdělávání dětí se sluchovým postižením. Pracuje v obecně prospěšné společnosti Centrum pro dětský sluch Tamtam jako vedoucí sociální služby Raná péče pro Moravu a Slezsko. Působí také jako externí vyučující na Ústavu speciálněpedagogických studií Univerzity Palackého v Olomouci.

Centrum pro dětský sluch Tamtam, o. p. s., (www.tamtam.cz) bylo založeno již před 30 lety. Organizace, která původně vznikla z iniciativy rodičů dětí s těžkým sluchovým postižením, je dnes plně profesní a poskytuje služby rodinám z celé České republiky. „Rodiče se mohou podle vlastního uvážení rozhodnout, kterou z nabízených služeb chtějí využít a jakou formu si zvolí. Mohou čerpat služby sociálně aktivizační, odborné sociální služby nebo ranou péči, a to jak ve formě individuální, tak skupinové, terénní či ambulantní," říká Martina Péčová, vedoucí pracovnice Rané péče Čechy. „Raná péče ale funguje převážně konzultačně terénním způsobem, aby byla dostupná i pro rodiny ze vzdálenějších koutů republiky," doplňuje ji její kolegyně Anna Kučerová, která zabezpečuje službu rané péče pro oblast Moravy a Slezska.

Obě pracoviště ročně poskytují službu asi 300 rodinám, kterým se narodilo dítě se sluchovým postižením. Při první konzultaci, která i vzhledem k současné situaci spojené s koronavirem může probíhat prostřednictvím on-line videohovoru, se pracovníci rané péče s rodinou domlouvají na obsahu zakázky. Následuje ambulantní vstupní konzultace, při níž rodina uzavírá s Centrem smluvní vztah. „Při rozhovoru s rodiči mapujeme potřeby rodiny a zjišťujeme aktuální dovednosti dítěte s ohledem na sluch a jeho kompenzaci a na tomto základě konkretizujeme individuální plán," vysvětluje A. Kučerová a dodává, jak individuální plán vypadá: „Obsahuje cíle, kterých by rodiče v průběhu jeho ročního trvání chtěli v rámci spolupráce dosáhnout. Ty se týkají především rozvoje dovedností dítěte, ať se jedná o jeho sluchové vnímání, komunikační dovednosti, rozumový nebo sociální vývoj. Tyto dovednosti se snažíme u dítěte rozvíjet a předávat přitom rodičům potřebné znalosti k péči o vlastní děti."

M. Péčová uvádí, že i díky zavedení sluchového screeningu se věk dětí, ve kterém je služba zahájena, snižuje. „Péči zahajujeme obvykle v rozmezí 6.–9. měsíce, závisí to na různých vnějších okolnostech, jako je místo bydliště nebo dostupnost

licensed under CC BY-NC

vyšetřovacích metod, která se v jednotlivých krajích poměrně liší. Případy, kdy se k nám dítě dostane až třeba ve čtyřech letech, jsou ale už naštěstí spíše výjimečné."

Rodiče také často řeší otázku, jak se svým dítětem komunikovat. Podle A. Kučerové povědomí rodičů o znakovém jazyce jako plnohodnotném komunikačním prostředku roste. „Rodiče se o něj většinou zajímají a chtějí se ho zkusit naučit. My se snažíme jim umožnit seznámení se znakovým jazykem na úrovni, která jim pomůže navázat se svým dítětem funkční prvotní vzájemnou komunikaci." K tomu je mimo jiné možné využít aplikaci Znakujte s Tamtamem, která obsahuje poměrně rozsáhlou slovní zásobu. „Naše organizace nabízí také další aplikace pro větší děti, kde se s novými znaky seznamují formou hry," upřesňuje A. Kučerová s tím, že rodiče dále mohou využít on-line spojení s neslyšícím lektorem nebo získat podněty pro užití znakového jazyka v kurzech komunikace, které jsou součástí ambulantních programů.

I když ze zákona je služba rané péče rodinám k dispozici až do 7 let věku dítěte, bývá dnes právě i díky jejímu včasnému zahájení ukončena v průměru po třech letech. „Záleží na tom, jestli jde o dítě pouze se sluchovým postižením, nebo o souběžné postižení více vadami, kdy dítě postupuje pomaleji, a také na potřebách a zájmu rodiny," upřesňuje M. Péčová. Podle ní má služba směřovat k tomu, aby rodiče co nejdříve získali potřebné kompetence a byli v péči o své dítě samostatní. S tím souvisí i frekvence terénních výjezdů.

„Ze začátku se snažíme o pravidelné intervaly v rozmezí dvou až čtyř týdnů. Postupně se služba zcela záměrně rozvolňuje až na šest až osm týdnů před koncem jejího poskytování."

Jak ale dodává, služba není poskytována jen ve chvíli přímé terénní péče. Rodiče mohou využít telefonické, e-mailové nebo on-line konzultace. V případě potřeby se navíc mohou na centrum obrátit prostřednictvím jednorázové konzultace i po ukončení služby rané péče a využít jakýchkoliv forem podpory, které Tamtam poskytuje.

Kromě služby rané péče organizuje Centrum Tamtam pro rodiny různé formy setkání. „Snažíme se, aby měli nejen rodiče, ale i děti možnost se navzájem pravidelně potkávat. Dvakrát do roka proto organizujeme setkání současných nebo bývalých klientů v jednotlivých krajích. Kromě těchto setkání pak centrum organizuje víkendové nebo týdenní pobytové akce, kterých se mohou účastnit celé rodiny, tedy včetně sourozenců, nebo třeba prarodičů, podle vlastního zájmu klientů," zakončuje A. Kučerová.